

20.11.2020

Tiedon laatukehikko -osahankkeen ohjausryhmän kokouksen pöytäkirja

Aika: perjantai 20.11.2020 klo 8:00-10:00

Paikka: Skype-kokous

Osallistujat: Sami Kivivasara, lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö, VM
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VMpuheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Heli Koski, tutkimusjohtaja, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Juuso Rahkola, Analytiikkayksikön päällikkö, Kansaneläkelaitos

Raakel Tiihonen, johtaja, Opetushallitus

Tapio Matinmikko, johtaja, Oulun kaupunki

Helena Laaksonen, Tietoarkiston johtaja, Tampereen yliopisto

Maarit Leinonen, tutkimuspäällikkö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Mari Ylä-Jarkko, osastopäällikkö, Tilastokeskus

Outi Ahti-Miettinen, kehittämispäällikkö, Tilastokeskus, varajäsen

Jani Martikainen, ylitarkastaja, Verohallinto

Pysyvät asiantuntijat:

Essi Kaukonen, Tiedon laatukehikko -projektipäällikkö, Tilastokeskus sihteeri

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Ohjausryhmän puheenjohtaja Sami Kivivasara totesi kokouksen avatuksi. Asialista hyväksyttiin sellaisenaan. Läsnä olivat kaikki ohjausryhmän jäsenet. Mari Ylä-Jarkko kertoi, että Tilastokeskuksen ohjausryhmän jäsen vaihtuu vuoden vaihteessa Ylä-Jarkon siirtyessä Luonnonvarakeskukseen. Tilastokeskuksesta oli paikalla tulevan vaihdoksen sujuvoittamiseksi myös varajäsen Outi Ahti-Miettinen. Raakel Tiihonen kertoi, että myös Opetushallituksen jäsen vaihtuu vuodenvaihteessa Opetushallituksen organisaatiomuutoksen seurauksena.

2. Tiedon laatukehikko- osahankkeen toimeksianto

Projektipäällikkö Essi Kaukonen esitteli Tiedon laatukehikon hankesuunnitelman. Keskusteltiin projektin rajauksista ja nostettiin esille tietopalvelun laatu. Tämän tulokulman todettiin sisältyvän muihin TiHA-työpaketteihin. Tiedusteltiin osahankkeen osallistujien kokoonpanosta ja kysyttiin, miksi THL yhtenä suurimmista tietovarantojen ylläpitäjistä puuttuu osallistujaorganisaatioista. Todettiin, että osallistujaorganisaatioiden kokoonpano ei ole kattava, tausta on tietopolitiikan pyöreän pöydän keskusteluissa ja siellä osallistumishalukkuutensa ilmoittaneissa. Todettiin, että mukaan tähän osahankkeeseen voi edelleen ilmoittautua projektinhallinnan sujuvuus huomioiden.

3. Ohjausryhmän jäsenten esittely ja puheenvuorot

Sami Kivivasara esitteli Tiedon laatukehikko -osahankkeen ohjausryhmän asettamispäätöksen. Ohjausryhmä toimii kollegiaalisesti konsultoivassa roolissa. Ohjausryhmän tehtävänä on tukea osahanketta ja seurata sen edistymistä sekä yhdistää sitä osaltaan Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen muiden työpakettien työhön.

Ohjausryhmän jäsenet esittelivät itsensä ja tulokulmansa tiedon laatuun ja odotuksensa tiedon laatukehikkoon kohdistuen. Ohjausryhmän jäsenten kautta yhdistyvät tiedon laatuun ainakin seuraavat tulokulmat: tiedon laadun tieteellinen käsittely, käyttäjänäkökulma, tutkimuksen näkökulma, tiedon hyödyntäminen päätöksenteon tukena, metatietojen tulokulma, avoimen datan tulokulma sekä vastausrasitteen pienentäminen, tietojärjestelmä/tietovarantokehittäminen, toisiokäyttö ja data science. Todettiin, että syöpäpuolella on tehty tiedon laadun pioneerityötä ja kehitetty laatuindikaattoreita.

Tiedon laatua pidettiin ohjausryhmässä tärkeänä. Nähtiin, että tiedon laatu sen alkulähteillä on olennaista. Todettiin, että perustietovarantojen tiedon laatu vaihtelee ja laatua ei pääsääntöisesti ole kuvattu. Tilanne vaihtelee paljon. Todettiin myös, että sidosryhmiä tiedon laadun ympärillä on lukuisia. Tiedon laatukehikolta toivottiin vastausta siihen, miltä tietovarannot näyttävät tiedon laadun tulokulmasta ja mitä voitaisiin niistä yhtenäisesti ulospäin kuvata. Todettiin myös, että tiedon laatua kuvaavissa kriteereissä on yleensä keskenään ristiriitaisia odotuksia ja toiveena onkin tavoitetilabalanssin saavuttaminen tulevien laatuksien kesken.

Ohjausryhmässä pidettiin tärkeänä herkkää kuuntelua ja oltiin valmiita sparraamaan rooliin mutta samalla uskottiin, että antia voi saada myös omaan työhön. Puheenjohtaja kiitti ohjausryhmän jäseniä esittelystä ja siitä, että he avasivat taustaa ja tiedon laatuun kohdistuvia odotuksia.

4. Kokoonumis- ja pöytäkirjakäytännöt

Päätettiin, että ohjausryhmä kokoontuu neljännesvuosittain siten, että ensi vuoden ensimmäinen kokous on maaliskuun alussa. Sovittiin, että ohjausryhmän sihteeri Essi Kaukonen sopii osallistujien kanssa kerralla kaikki ensi vuoden 2021 kokoukset esimerkiksi Doodlella.

Dokumenttien osalta päätettiin seuraavasti: Asialista ja liitemateriaalit toimitetaan 3 pv ennen kokousta. Pöytäkirja toimitetaan kommentteille 3 pv kokouksen jälkeen ja kolmen kommentointipäivän jälkeen täydennetty pöytäkirja liitteineen julkaistaan Hankeikkunassa. Puheenjohtaja täsmensi, että pöytäkirja ja sen liitteet ovat julkisia dokumentteja.

5. Tiedon laatukehikon kohdentuminen ja rajaukset

Projektipäällikkö esitteli tämänhetkisiä ajatuksia tiedon laatukehikon kehittämisestä, kohdentumisesta ja rajauksista. Näistä keskusteltiin vilkkaasti.

Pohdittiin muun muassa ensikäytön ja toisiokäytön termejä ja esiteltiin ajatus monikäyttö-termistä. Todettiin, että iso ero on siinä, että korjattua tietoa ei voi palauttaa ensikäytön järjestelmään. Sen sijaan prosesseissa ensikäytön ja toisiokäytön tietoa voi olla sekaisin. Esimerkiksi vakuutusyhtiöt keräävät tietoa ensiprosessista ja palauttavat sitä jalostettuna ensiprosessiin. Toisin sanoen toisiokäytön pohjalta tehdään analytiikkaa ja analytiikan tulos voidaan palauttaa ensikäytön prosessiin.

Tähän liittyen todettiin myös, että tietoaineistojen suunnittelu on aiemmin toteutunut enemmän ensikäytön mukaan ja nyt tämän takia on ehkä korjausvelkaa, ja siksi toisiokäytön mukaan tuominen kaikkien kehittämiseen on nyt pinnalla toiminnallisuuksien ja palvelujen suunnittelussa. Todettiin, että tällä hetkellä löytyy henkeä siihen, että kun tiedon hyödyntämistä ja hallintaa suunnitellaan, niin mietitään myös sitä, että tiedolla on aina muutakin kuin alkuperäinen käyttö. Tämä tulisi huomioida myös tiedon laadussa.

Keskusteltiin laajalti tarkasteltavaan tiedon tyyppiin liittyvistä rajauksista ja päädyttiin yksimielisesti kannattamaan sitä, että projektissa keskitytään rakenteiseen tietoon, eli luodaan tiedon laatukehikko rakenteiselle datalle. Tämä nähtiin toteutumiskykyisenä rajauksena. Tätä tukee myös yleinen tiedon rakenteistamisen tendenssi, joka tavoittelee sitä, että tietoa pystytään helposti hyödyntämään.

6. Julkishallinnon tiedon laatukehikoiden benchmarkkaus

Projektipäällikkö esitteli tilannekuvaa, kokemuksia ja jatkonäkymiä julkishallinnon tiedon laatukehikoiden kansainvälisen benchmarkkauksen suhteen. Ohjausryhmä nosti esille sen, että ylimaitaisia laatu-määrittäjiä on useilla aloilla tehty, erityisesti terveysalalla. Ohjausryhmä nosti esille myös tiedon laatuun kohdistuvan tieteellisen tutkimuksen ja pohti ylikansallisten organisaatioiden työtä tällä saralla. Projektipäällikkö kertoi, että tiedon laadun tieteellisiä artikkeleja on tunnistettu ja hyödynnettykin jossain määrin. Projektipäällikkö täsmensi, että kv benchmarkkaus on kohdentunut nimenomaan koko julkishallinnon yhteisiin tiedon laatukehikoihin. Ohjausryhmässä nostettiin esille Viron kanssa mahdollisesti käytävä haastattelu. Kaiken kaikkiaan ohjausryhmä kehotti etenemään kansainvälisessä benchmarkkauksessa tarkoituksen mukaiseen syvyyteen.

7. Tietovarantojen laadunvarmistuksen nykykäytänteiden selvitys

Projektipäällikkö esitteli tietovarantojen laadunvarmistuksen nykykäytänteiden selvityksen toteutusta ja tilannekuvaa. Ohjausryhmä totesi, että haastattelumenetelmä on ollut hyvä lähtökohta, samoin kuin se, että haetaan yhteistä kieltä, sillä termit tarkoittavat usein eri asioita eri organisaatioissa. Ohjausryhmässä pidettiin hyvänä sitä, että tiedon laatu koetaan haastattelujen pohjalta merkitykselliseksi. Toisaalta ohjausryhmässä nähtiin myös, että tiedon laatu on ollut tärkeää jo pitkään, ja on hyvä, että nyt lähdetään konkreettisesti tekemään ratkaisuja tiedon laadun eteen. Ohjausryhmä painotti myös työhön sitoutumisen ja tiedon laatukehikon jalkauttamisen tärkeyttä.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraavat kokoukset

Ensi vuoden ensimmäinen kokous pidetään maaliskuun alussa. Ohjausryhmän sihteeri Essi Kaukonen sopii osallistujien kanssa kerralla kaikki ensi vuoden 2021 kokoukset. Ohjausryhmäkokoukset ovat etäkokouksia ainakin kevätkaudella.

Puheenjohtaja korosti, että mikäli osallistujilla on toiveita ohjausryhmän toimintaan, niin ne otetaan mielellään vastaan, niin saadaan ohjaus ja seuranta mahdollisimman antoisaksi ja toimivaksi.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja totesi, että ohjausryhmän aloituskokous oli hyvä ja että evästystä projektille tuli mukavasti. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.